

8 Bouppteckningsförrättningen

Prop. 1958:B 23, Rskr 1949:325

8.1 Inledning

Förrättningsuppgifter

Av bouppteckningen ska framgå följande uppgifter angående själva förrättningen (20 kap. 3 och 6 §§ ÄB):

1. När bouppteckningsförrättningen har hållits.
2. Vilka som har varit förrättningsmän.
3. Vilka som har uppgett boet.
4. Vilka som i övrigt har varit närvarande eller kallade till förrättningen.

8.2 Förrättningsmän

Samtidigt närvarande

En bouppteckning ska förrättas av två kunniga och trovärdiga gode män (20 kap. 2 § ÄB). En bouppteckning som har förrättats av endast en god man kan således inte registreras. Länsrätten i Umeå har 2003-08-13, mål nr 98-03 E, beslutat att en bouppteckning inte kan registreras då endast en av förrättningsmännen varit närvarande vid förrättningen. I ett annat mål har Kammarrätten i Göteborg den 4 september 2003, mål nr 507-02, ansett att det inte kan krävas att båda förrättningsmännen är samtidigt personligen närvarande vid bouppteckningsförrättningen. SKV och en dödsbodeläggare har överklagat den senare domen till Regeringsrätten som har meddelat prövningstillstånd. SKV har i överklagan ansett att det redan av lagtexten framgår att båda förrättningsmännen ska vara samtidigt personligen närvarande vid förrättningen.

Dödsbodeläggare Efterarvinge Make eller anhörig

En dödsbodeläggare eller en företrädare för en dödsbodeläggare kan inte vara förrättningsman. Inte heller kan en efterarvinge vara förrättningsman enligt beslut av Hovrätten över Skåne och Blekinge, RH 1995:77. Däremot finns det inte något hinder mot att en make eller en anhörig till en dödsbodeläggare förrättar bouppteckningen. Den som har ansvaret för att boupptecknings-skyldigheten iakttas, dvs. i första hand den dödsbodeläggare som

84 Bouppteckningsförrättningen *Avsnitt 8*

Förordnad	har tagit vård om den avlidnes egendom, en boutredningsman eller en testamentsexekutor (se avsnitt 2.2.5), kan inte vara förrättningsman (20 kap. 2 § ÄB). Om SKV har förordnat någon att föranstalta om bouppteckning utgör detta dock inte något hinder mot att denne också är god man vid förrättningen (20 kap. 9 § ÄB).
Förordnas efter avslut	Att en förrättningsman förordnas till boutredningsman efter det att bouppteckningsförrättningen har avslutats medför inte att bouppteckningen inte kan registreras.
Uppgifter	Förrättningsmännens uppgift är att anteckna allt som förekommer vid förrättningen av faktisk eller rättslig betydelse, t.ex. förekomsten av äktenskapsförord, testamente eller arvsavstående, tidigare registrerad bouppteckning som kan vara av betydelse etc. De bär också ansvaret för att tillgångarna värderas riktigt. Avsiktligt lämnade felaktiga uppgifter från förrättningsmännens sida kan föranleda ansvar för exempelvis osant intygande eller medhjälp till skattebrott. Förrättningsmännen ska skriftligen på bouppteckningen intyga att allt har blivit rätt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd (20 kap. 6 § 3 st. ÄB). Om det inte finns några tillgångar att värdera, får intyget inskränkas till att avse att allt har blivit riktigt antecknat.
Intygande eller underskrift saknas	Om förrättningsmännens intygande eller underskrifter saknas, kan bouppteckningen inte registreras. Ingivaren ska då föreläggas att komplettera bouppteckningen.

8.3 Bouppgivare

	Boet ska uppges av den som vårdar kvarlåtenskapen eller annars är bäst förtrogen med egendomen. Den som uppger boet, bouppgivaren, behöver inte nödvändigtvis tillhöra kretsen av dödsbodelägare och behöver inte heller vara en anhörig. En boutredningsman eller testamentsexekutor kan således vara bouppgivare. Det föreligger inte något hinder mot att det finns flera bouppgivare. Om så är fallet kan de samtidigt uppge hela boet eller uppge var sin del av det. Förrättningsmännen får inte vara bouppgivare.
Uppgift	En bouppgivares uppgift är att lämna en fullständig redogörelse för boets omfattning vid dödsfallet. Bouppgivaren ska med sin underskrift på bouppteckningen på heder och samvete försäkra att de lämnade uppgifterna är till alla delar riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats (20 kap. 6 § 2 st. ÄB).
Bouppgivares edgång	Bouppgivaren kan föreläggas att vid edgång bekräfta sina uppgifter inför tingsrätten. Medvetet oriktiga uppgifter kan föranleda ansvar för skattebrott och, i det senare fallet, för mened. Angående edgång, se avsnitt 4.3.4.

**Försäkran 19 §
AGL**

En bouppteckning ska också innehålla en försäkran om att sådant förvärv som avses i 19 § AGL inte har förekommit (se nedan). Har förvärv som avses i 19 § AGL förekommit, ska försäkran lämnas om att andra förvärv inte förekommit än de som har tagits upp. En försäkran enligt 19 § AGL kan även upprättas separat och fogas till bouppteckningen. Vanligen undertecknas även denna försäkran av bouppgivaren (jfr Bratt m.fl. 8:35).

**Förvärv som
omfattas**

Förvärv som omfattas av 19 § AGL är gåvor och arv som en arvinge eller testamentstagare tidigare har fått från den avlidne och som ska beaktas vid arvsbeskattningen med anledning av dödsfallen, nämligen:

1. Gåva för vilken skattskyldighet har inträtt vid dödsfallet eller inom tio år dessförinnan.

2. Giltig utfästelse om gåva av lös egendom som inte har fullbordats före dödsfallet. Detta gäller även om handlingen, i vilken utfästelsen gjordes, har överlämnats mer än tio år före dödsfallet.

I båda fallen gäller att om givaren har förbehållit sig all nyttjanderätt, avkastningsrätt eller annan förmån av den bortgivna egendomen, anses skattskyldigheten ha inträtt först då rättigheten upphörde, dvs. i allmänhet vid givarens död.

3. Arvs- eller testamentslott eller gåva som tidigare utgått från samme arvlätare/testator, om skattskyldighet för den lotten har inträtt inom tio år före den tidpunkt då skattskyldighet för ett efterarv inträder.

4. Gåva som en efterarvinge har fått från en föregående innehavare medan denne ännu förfogade över egendomen, om inte mer än tio år har förflutit mellan gåvan och den tidpunkt då skattskyldighet för efterarvet inträder. Om efterarvingen även har fått egendom i arv eller enligt testamente efter den föregående innehavaren och denna egendom uppgår till ett högre värde än efterarvet, ska dock gåvan i stället läggas samman med lotten efter givaren.

Tilläggsbouppteckning

En försäkran enligt 19 § behöver inte upprepas i en eventuell tilläggsbouppteckning.

**Försäkran eller
underskrift
saknas**

Om en bouppgivares försäkran eller underskrift enligt 20 kap. 6 § 2 st. ÄB saknas, kan bouppteckningen inte registreras. SKV ska då förelägga givaren att komplettera bouppteckningen.

Om försäkran enligt 19 § AGL saknas kan en skattskyldig eller annan föreläggas vid vite att avge en sådan försäkran (67 § AGL). Avsaknaden av en försäkran enligt 19 § AGL torde dock inte kunna medföra att registrering vägras eftersom uppgiftsskyldigheten inte regleras i ärvdabalken utan i AGL.

8.4 Kallelse

8.4.1 Allmänt

Dödsbodelägare	Dödsbodelägare är den som på grund av lag eller testamente har rätt till en andel i bobehållningen efter den avlidne, dvs. efterlevande make eller efterlevande sambo om bodelning ska ske, samt arvingar och universella testamentstagare.
Kallas	Till bouppteckningsförrättning ska enligt 20 kap. 2 § ÄB kallas: <ol style="list-style-type: none"> 1. Efterlevande make eller efterlevande sambo; detta gäller även om maken eller sambon inte är dödsbodelägare 2. Samtliga övriga dödsbodelägare 3. Efterarvingar (både legala och testamentariska)
Testamente före 1 juli 1989, kallelse	Det ska uppmärksammas att om den först avlidne maken avled före den 1 juli 1989 och efterlämnade ett testamente som inte vunnit laga kraft mot en efterarvinge så måste denne efterarvinge kallas som dödsbodelägare till den sist avlidne makens bouppteckningsförrättning. Se vidare 7.1 och 7.3.3.
Personuppgifter	Beträffande de personuppgifter som ska lämnas med avseende på dem som ska vara kallade till förrättningen, hänvisas till avsnitt 8.5.2.
Avsägelse	En arvinge som innan dödsfallet skriftligen har av sagt sig sin arvsrätt eller godkänt ett testamente genom vilket han har uteslutits från arv, är inte dödsbodelägare, om han inte är bröstarvinge och kan påkalla att få ut sin laglott (17 kap. 2 § ÄB). Om arvlåtaren har förfogat över laglotten genom testamente, ska bröstarvinge påkalla jämkning inom sex månader efter det att han har fått del av testamentet i anledning av dödsfallet (7 kap. 3 § ÄB) om han vill ha del i kvarlåtenskapen. Om arvlåtaren inte har förfogat över laglotten genom testamente har det i ärvdebalken inte ställts upp någon tid inom vilken en arvinge, som har förklarat sig avstå från sin rätt till laglott men anser sig vara obunden av sin avsägelse, ska framställa sitt anspråk (Walin I s. 411 ff.).
Uteslutits	
Jämkning	
Underårig, m.m.	En underårig kallas genom sin förmyndare eller gode man, om en sådan har förordnats. Om någon står under förvaltarens skap enligt FB kallas denne genom sin förvaltare. SKV bör dock i ett sådant fall kontrollera förvaltarens omfattning (jfr 11 kap. 7 och 8 §§ FB). När god man är förordnad enligt 11 kap. 4 § FB (pga. sjukdom, psykisk störning m.m.) är huvudmannen bibehållen sin rättsliga handlingsförmåga. Den gode mannen ska alltid kallas. Huvudmannen bör alltid få kännedom om kallelsen, utom i det fallet där det får antas att huvudmannens tillstånd är

av sådant slag att dennes samtycke rimligen inte kan eller bör inhämtas vad gäller den gode mannens åtgärder.

**Förtida
utlösande av
efterarvingar**

Om den efterlevande maken löst ut den först avlidnes släktingar/arvingar i förtid genom ett korrekt upprättat och underskrivet arvskifte ska de utlösta arvingarna inte kallas till bouppteckningsförrättningen efter den sist avlidne. De ska dock anges i bouppteckningen såsom uteslutna från arv pga. arvskiftet. Det är av vikt att det i bouppteckningsärendet finns en underskriven handling som verkligen visar att efterarvingarna förklarat sig avstå från ytterligare anspråk. De utlösta arvingarna ska arvsdeklarera det de erhållit vid arvskiftet varvid preskriptionstiden för SKV:s beskattningsrätt räknas från avtalstidpunkten för arvskiftet.

Arvsdeklarera

8.4.2 Förändringar i dödsbodelägarkretsen

Kretsen av dödsbodelägare kan förändras i tiden mellan dödsfallet och bouppteckningsförrättningen. Har kretsen ändrats vid tiden för kallelse till förrättningen, bör kallelsen ha riktats till den som har trätt in i den avgångne delägarens ställe.

I följande fall

Förändringar i dödsbodelägarkretsen kan inträda i följande fall:

Testamente

a. Testamente, varigenom en arvinge har uteslutits från arv, har godkänts av arvingen.

Arvingen är då inte längre dödsbodelägare och behöver inte kallas till bouppteckningsförrättningen. Detsamma gäller om testamentet har blivit delgivet med arvingen och har lämnats oklandrat, varigenom det har vunnit laga kraft. Arvingen ska dock anges i bouppteckningen (20 kap. 3 § ÄB).

**Ogiltigt
testamente**

b. Testamente har förklarats ogiltigt genom en dom som har vunnit laga kraft.

Testamentstagaren är då inte längre dödsbodelägare och behöver inte kallas till bouppteckningsförrättningen.

Avstående

c. Avstående från arv eller testamente.

Om ett avstående från arv eller testamente avser hela arvs- eller testamentslotten är arvingen eller testamentstagaren inte längre dödsbodelägare och behöver inte kallas till förrättningen. De, till vilkas förmån ett avstående har skett, träder in som dödsbodelägare om avståendet har avsett hela arvs- eller testamentslotten eller en andel av denna. De ska därför kallas till förrättningen. Om den egendom som någon har avstått från är att jämställa med ett legat, t.ex. en viss summa pengar, behöver mottagaren däremot inte kallas. – För att ett avstående från en arvs- eller testamentslott ska medföra att lotten arvsbeskattas endast hos den till vars förmån avståendet har skett, måste avståendet vara villkorslöst. I detta ligger bl.a. att den som kommer att träda

	<p>in i den avståendes ställe är den eller de som enligt arvsordningen, testamentets föreskrifter eller bestämmelserna i 11 kap. 6–7 §§ ÄB är berättigade till lotten.</p>
Avstående efter kallelse	<p>Om ett avstående sker efter det att kallelse till bouppteckningsförrättningen redan har sänts ut, måste en särskild kallelse gå ut till den eller de nya dödsbodelägarna. Om ett avstående sker endast en kort tid före eller först vid bouppteckningsförrättningen, får SKV från fall till fall avgöra om förrättningen borde ha ställts in och ny förrättning ha satts ut eller om förfarandet kan godtas på grund av att den nya delägaren faktiskt har varit närvarande eller avståndet har skett på ett sådant sätt att den avstående får anses ha företrätt mottagaren vid förrättningen. Så bör rimligen bli fallet när den dödsbodelägare som har gjort avståndet samtidigt är legal ställföreträdare för den nya dödsbodelägaren, exempelvis när förälder avstår från hela sitt arv till förmån för sina underåriga barn.</p> <p>En arvinge som genom ett avstående är utesluten från del i kvarlåtenskapen ska ändå anges i bouppteckningen (20 kap. 3 § ÄB).</p>
Övrig överlåtelse	<p>d. Överlåtelse av andel i dödsboet i annat fall.</p> <p>Om en dödsbodelägare överlåter sin andel till någon annan, upphör överlåtarens rätt. Den till vilken andelen har överlåtits träder in som dödsbodelägare och ska kallas till förrättningen (se vidare om andelsöverlåtelse Walin II s. 39 ff.). En arvinge som har överlåtit sin andel behöver således inte kallas till förrättningen, men han eller hon ska det oaktat alltid anges i bouppteckningen (20 kap. 3 § ÄB).</p>
Förverk./preskr. Förverkats	<p>e. Förverkande eller preskription av rätt till arv eller testamente.</p> <p>Om rätten till arv har förverkats enligt bestämmelserna i 15 kap. 1–3 §§ ÄB, t.ex. på grund av att arvingen uppsåtligen har berövat arvlåtaren livet, träder de som efter arvingen är berättigade till arvet in som dödsbodelägare (15 kap. 4 § ÄB). Angående förverkande av arv, se Walin I, s. 372 ff.</p>
Preskriberas	<p>Rätten till arv eller testamente kan preskriberas enligt bestämmelserna i 16 kap. ÄB. Om det vid bouppteckningsförrättningen framkommer att det finns en arvinge (känd eller okänd till namnet) med okänd vistelseort eller om det inte kan utrönas om arvinge finns före allmänna arvsfonden ska den som har hand om boet göra en anmälan till tingsrätten (1–2 §§). Motsvarande gäller då en testamentstagare är okänd eller vistas på okänd ort (3 §). Tingsrätten ska efter anmälan, eller om det på annat sätt blivit känt för den, införa en kungörelse (arvskungörelse) i Post- och Inrikes Tidningar. Har arvingen eller testamentstagaren inte gjort sin rätt gällande inom fem år från det att kungörelsen var införd preskriberas rätten till arvet eller testamentet (1–3 §§).</p>
Arvskungörelse	

Har preskriberats När ett arv eller en rätt enligt testamente har preskriberats enligt bestämmelserna i 16 kap. ÄB, träder de som enligt arvsordningen, testamentets föreskrifter eller bestämmelserna i 11 kap. 6 och 7 §§ ÄB får rätt till lotten, in som dödsbodelägare.

Deläggares död f. Dödsbodeläggares död.
Om en dödsbodeläggare dör, träder hans dödsbo in i rätten till arv eller testamente. I sådant fall kallas dödsboet till bouppteckningsförrättningen.

8.4.3 Bevis om kallelse

Inte varit närvarande Kallelsebevis Om någon som ska vara kallad till bouppteckningsförrättningen (se ovan avsnitt 8.4.1 och 8.4.2) inte har varit närvarande, vare sig personligen eller genom ombud eller ställföreträdare, ska bevis inges att personen i fråga i god tid har blivit kallad till förrättningen (20 kap. 3 § 2 st. ÄB). Som ett sådant bevis godtas inte bara en skriftlig bekräftelse på kallelsen utan även postens intyg (kvitto) på en avlämnad rekommenderad försändelse (ESS-brev REK) till dödsbodeläggaren. Endast om speciella omständigheter föranleder det, bör SKV kräva att även mottagningsbevis företes (Walin II, s. 135).

Förrättningsdag En bouppteckning ska förrättas under dag till vilken alla som enligt lag ska kallas blivit kallade. En omedelbar fortsatt förrättning under någon eller några dagar kan ibland bli nödvändig pga. tidsskäl. Kallelsen till den första dagen får i sådant fall omfatta även övrig tid. Om förrättningen däremot inte kan avslutas under en dag pga. att vissa kompletteringar måste göras så kan inte den första dagen betraktas som en förrättningsdag eftersom det till den dagen saknades underlag för att kunna göra en riktig förrättning. En ytterligare kallelse erfordras och då till den dag förrättningen kan göras och avslutas.

SKV:s kontroll SKV ska beakta de icke närvarande dödsbodeläggarnas rätt genom att kontrollera att kallelse har skett i rimlig tid före förrättningen. Vad som är rimlig tid får avgöras från fall till fall. Vid bedömningen ska man beakta om den kallade bor långt från förrättningsorten, om det är semestertider eller dylikt. Skulle tiden vara för kort kan detta utgöra hinder för att registrera bouppteckningen (Kammarrättens i Sundsvall dom 2003-11-10, mål nr. 309-03, och Svea hovrätts beslut 1998-07-07 i ÖÅ 789-98). Innan SKV fattar beslut om att vägra registrering av detta skäl bör dock ingivaren och de dödsbodeläggare som inte har varit närvarande få yttra sig i frågan.

8.5 Närvaro

8.5.1 Allmänt

Närvarande vid förrättning

Av en bouppteckning ska alltid framgå vilka som har varit närvarande vid förrättningen (20 kap. 3 § 2 st. ÄB). Av bouppteckningen ska också framgå på vilket sätt de har varit närvarande, dvs. om de har varit närvarande personligen eller om de har varit närvarande genom ombud eller ställföreträdare. Om en dödsbodelägare har företrätts av ett ombud eller en ställföreträdare, ska ombudets eller ställföreträdarens namn och adress ha angetts. En förrättningsman får inte vara ombud eller ställföreträdare. Däremot kan en dödsbodelägare företräda en eller flera andra dödsbodelägare. Behörighetshandlingar för ombud och ställföreträdare bör inges. Om det beträffande någon dödsbodelägare finns inskrivet ett förmynderskap för en underårig eller om en god man eller förvaltare är förordnad, ska bevis om inskrivningen eller förordnandet fogas till bouppteckningen.

Närvarandes underskrift

Det finns inget krav på att de närvarande vid förrättningen ska bekräfta närvaron genom underskrift på bouppteckningen. Något hinder att göra det finns inte och det kan ibland också vara lämpligt att på så sätt bekräfta närvaron. Förrättningsmännens intygande att allt har blivit rätt antecknat omfattar även dödsbodelägarnas närvaro (jfr avsnitt 8.2).

Bevis om kallelse

Angående bevis om kallelse när någon som ska vara kallad till bouppteckningsförrättningen inte har varit närvarande vare sig personligen eller genom ombud eller ställföreträdare, se avsnitt 8.4.3.

Omyndig dödsbodelägare

Om en dödsbodelägare är omyndig och är en av förmyndarna till denne eller förmyndarens make eller sambo samtidigt dödsbodelägare måste den omyndige företrädas av god man förordnad av överförmyndaren (11 kap. 2 § FB).

8.5.2 Personuppgifter

Beträffande den avlidne ska förutom namn, bostadsadress och dödsdatum anges även personnummer i bouppteckningen.

I en bouppteckning ska även uppgift lämnas om namn och bostadsadress för de personer som ska vara kallade till bouppteckningsförrättningen, dvs. dödsbodelägare, efterlevande make, efterlevande partner, efterlevande sambo och eventuella efterarvingar (20 kap. 3 § ÄB). För underårig ska födelsedatum anges. Om en arvinge, testamentstagare eller efterarvinge vistas på okänd ort ska det anges. Om en förmyndare, förvaltare eller god man enligt 11 kapitlet FB är förordnad för någon, ska upplysning om namn och hemvist för den förordnade lämnas.

	<p>För efterlevande make bör utländskt medborgarskap i förekommande fall anges (jfr avsnitt 6.1).</p>
Samtliga arvingar	<p>I bouppteckningen ska samtliga arvingar till den avlidne anges. En arvinge ska således tas med i bouppteckningen även om han eller hon är utesluten från arv (jfr avsnitt 8.4.2).</p>
Okänd eller vistas på okänd ort	<p>Om en arvinge, testamentstagare eller efterarvinge är okänd till namnet eller vistas på okänd ort ska detta särskilt anmärkas. Av bouppteckningen ska då även framgå på vilket sätt hans eller hennes rätt har bevakats. Har ingen bevakat dennes rätt är det hinder för registrering.</p>
Avliden före förrättning	<p>Om en arvinge har avlidit efter arvlåtarens död men före bouppteckningsförrättningen ska det antecknas i bouppteckningen.</p>
Släktskapet	<p>För varje arvinge ska släktskapet med den avlidne anmärkas. Var den avlidne gift ska för varje bröstarvinge anges om han eller hon är bröstarvinge även till den efterlevande maken, dvs. om det är ett särkullbarn eller ett gemensamt barn.</p>
Universell testamentstagare	<p>Av bouppteckningen ska framgå vilka som är universella testamentstagare. En legatarie är inte dödsbodelägare och behöver därför inte antecknas i bouppteckningen. Det är för SKV:s vidkommande vid skattläggningen väsentligt att ha uppgifter även om legatarierna varför det är lämpligt att deras personuppgifter framgår i bouppteckningen eller av särskild bilaga.</p>
Legatarie	
Efterarvingar	<p>Legala och testamentariska efterarvingar till den avlidne ska framgå av bouppteckningen.</p>
Egendom med fri förfoganderätt	<p>Om den avlidne innehaft egendom med fri förfoganderätt är en tidigare avliden arvlåtare/testators efterarvingar delägare i boet efter den nu avlidne. Deras arv anses dock komma från den först avlidne. Släktskapet såväl med arvlåtaren/testatorn som i förekommande fall även med den sist avlidne ska antecknas.</p>
8.5.3 Underårig (omyndig)	
Underårig och bpt-förrättning	<p>En underårig dödsbodelägare företräds vid bouppteckningsförrättningen av sin förmyndare eller av en god man (11 kap. 2 § FB).</p>
Förmyndare	<p>Om ett underårigt barn står under vårdnad av båda föräldrarna är dessa förmyndare för barnet (10 kap. 2 § FB). Om vårdnaden bara tillkommer en av föräldrarna är denne ensam förmyndare (10 kap. 2 § FB).</p>
Vårdnadshavare	<p>Reglerna om vem som är vårdnadshavare för ett barn finns i 6 kapitlet FB. Om barnets föräldrar är gifta med varandra är båda föräldrarna vårdnadshavare (3 § 1 st.). Även om det har dömts till äktenskapsskillnad mellan föräldrarna står barnet under föräldrarnas gemensamma vårdnad, om inte rätten har upplöst vårdnaden (3 § 2 st.). Om ett barn efter föräldrarnas äktenskapsskillnad</p>

Kan bli gemensam	står under vårdnad av endast en förälder och denne dör, ska den andre föräldern i regel förordnas till vårdnadshavare (9 § 2 st.). Om barnets föräldrar inte är gifta med varandra tillkommer vårdnaden modern (3 §). Om föräldrarna gifter sig blir vårdnaden om barnet därefter gemensam. Vårdnaden kan emellertid bli gemensam även om föräldrarna inte gifter sig, nämligen
Rätten förordnar	a. om rätten på talan av föräldrarna förordnar om gemensam vårdnad eller
Socialnämnden	b. om båda föräldrarna i samband med att socialnämnden ska godkänna faderskapsbekräftelsen till nämnden anmäler att vårdnaden ska vara gemensam eller
Anmälan till SKV	c. om båda föräldrarna anmäler till skattemyndigheten att vårdnaden ska vara gemensam och något förordnande om vårdnaden inte tidigare har meddelats samt föräldrarna och barnet alla är svenska medborgare.
Domstol kan	För alla barn gäller vidare att en domstol kan flytta över vårdnaden från föräldrarna till en särskilt förordnad förmyndare när föräldrarna mer allvarligt brister i omsorgen om barnet (6 kap. 7 § FB). För ett barn som stadigvarande har vistats hos någon annan än föräldrarna kan fosterföräldrarna förordnas till förmyndare (6 kap. 8 § FB).
Underårig och förmyndare, delägare i samma dödsbo	Om en förmyndare eller en förmyndares make är delägare i samma dödsbo som den underårige får förmyndaren inte företräda den omyndige under bouppteckningen (11 kap. 2 § FB). Detta innebär att förmyndaren inte kan vara ställföreträdare för den underårige vid bouppteckningsförrättningen och inte heller vid bodelningen eller arvsförfarandet med anledning av dödsfallet. Bakgrunden är givetvis att förmyndaren och den underårige i dessa fall kan ha motstående intressen. I stället ska den underårige då representeras av en särskild förordnad god man. Bestämmelserna i 11 kap. 2 § FB reglerar inte en situation där barnets båda föräldrar är förmyndare men som varken är gifta eller sambo med varandra. Om ett barn i en sådan situation är delägare i samma dödsbo som en av föräldrarna bör den andre föräldern kunna företräda barnet vid förrättningen. Före den 1 januari 1988 var det vanligaste av motstående intressen mellan förmyndare och omyndig, att en efterlevande make och ett underårigt barn samtidigt var delägare i dödsboet efter en avliden make/förälder. Gemensamma barn har enligt den nya arvsordningen dock endast en rätt till efterlevande. Någon god man behöver således numera normalt inte förordnas för underåriga barn i dessa fall. Om det finns ett testamente efter den avlidne maken genom vilket både barn och den efterlevande blir dödsbodelägare eller om den efterlevande maken önskar upprätta ett reellt bodelande avtal med efterlevande inträder däremot ett behov av god man.

God man vid avstående	Observera att god man för den underårige ska förordnas om en förälder avstår en andel av sin arvs- eller testamentslott men inte om avståendet avser en viss bestämd egendom (jfr legat) eller hela lotten.
Brist i boet och underårige	Det har förekommit att man har underlåtit att förordna god man för underårige när en bouppteckning har visat brist i behållningen. Detta förfarande saknar emellertid stöd i lag och det kan framhållas att det särskilt vid brist i behållningen (reell eller fiktiv) kan finnas intressen att bevaka för den underårige.
Överförmyndaren	Den som företräder den underårige som god man vid en bouppteckningsförrättning behöver inte ha fått sitt förordnande beslutat vid tiden för förrättningen. Bouppteckningen kan dock inte registreras förrän överförmyndaren har förordnat den gode mannen.

8.5.4 Förvaltare

Förvaltare, 11:7 FB	Den som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande är ur stånd att vårda sig eller sin egendom får ställas under förvaltare. Om någon står under förvaltarskap enligt föräldrabalken företräder förvaltaren honom eller henne i alla angelägenheter som omfattas av uppdraget. Den som är ställd under förvaltare är med andra ord betagen sin rättsliga handlingsförmåga i dessa hänseenden (11 kap. 9 § FB). Ett förvaltarskap ska dock (till skillnad mot vad som tidigare gällde vid omyndigförklaring) anpassas till den enskildes behov i varje enskilt fall (jfr 11 kap. 7–8 §§ FB). Om en dödsbodelägare står under förvaltarskap bör SKV därför kontrollera att förvaltarskapet omfattar en rätt för förvaltaren att företräda dödsbodelägaren vid boutredningen. Ett begränsat förvaltarskap är ofta kombinerat med ett godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB (se nedan). Det är tingsrätterna som förordnar förvaltare.
--------------------------------	---

8.5.5 God man enligt 11 kap. 4 § FB

En god man kan enligt 11 kap. 4 § FB förordnas när någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Den för vilken god man har förordnats är formellt bibehållen sin rättsliga handlingsförmåga även med avseende på det område förordnandet omfattar. Ett skäl till att förordna god man istället för att tillsätta en förvaltare är dock många gånger att huvudmannen inte kan förväntas ha förmåga eller möjlighet att vidta några rättsliga dispositioner; huvudmannen och den gode mannen kan inte förväntas vidta motstridande handlingar. Om en dödsbodelägare står under godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB

bör SKV kontrollera att godmanskapet omfattar en rätt för den gode mannen att bevaka dödsbodelägarrens rätt och därmed rätt att företräda dödsbodelägarna vid boutredningen. Jfr 8.4.1.

**God man och
12:2 ÄktB**

En begäran av god man att huvudmannen som sin bodelningsandel ska få behålla sitt giftorättsgods enligt 12 kap. 2 § ÄktB kan godtagas om överförmyndaren lämnat sitt samtycke.

8.5.6 Okänd eller bortovarande delägare

God man

Om en arvinge eller testamentstagare inte själv kan bevaka sin rätt i ett dödsbo och förvalta sin lott, ska en god man förordnas för honom eller henne (11 kap. 3 § FB). Ett förordnande av god man blir aktuellt i följande fall:

I följande fall

1. Om en till namnet känd arvinge vistas på okänd eller avlägsen ort
2. Om det är ovisst om den döde har efterlämnat någon arvinge som har rätt till arv före Allmänna arvsfonden eller före eller tillsammans med en känd arvinge
3. Om det är känt att det finns en arvinge men både namn och vistelseort är okända
4. Om testamentstagare vistas på okänd eller avlägsen ort eller är till namnet okänd
5. Om det i annat fall behövs för att bevaka en bortovarandes rätt

SKV ska

SKV ska uppmärksamma dödsboet på behovet av god man i dessa fall, men det är dödsboet som hos överförmyndaren ansöker om att god man förordnas (11 kap. 3 § 2 st. FB).

8.5.7 Blivande ägare

Om det enligt ett förordnande i testamente eller annan rättshandling beror av en framtida händelse vem som ska erhålla all eller viss egendom efter den avlidne, ska en god man förordnas om det krävs för att bevaka den blivande ägarens rätt eller för att förvalta egendomen för den blivande ägarens räkning (11 kap. 3 § 5 p. FB). Detsamma gäller om egendomen först framdeles ska tillfalla någon med äganderätt.

Om det i ett testamente har förordnats att en fond eller stiftelse ska bildas för att förvalta kvarlåtenskapen eller del därav, kan det finnas ett behov av att förordna god man intill dess förvaltningen kan utövas på det sätt testator har föreskrivit.

Förordnande av god man enligt 11 kap. 3 § 6 p. FB avser de fall där egendomen ska ställas under förvaltning av god man enligt 12 kap. 9–11 §§ ÄB, dvs. i vissa fall där behov av skydd för ägarens rätt vid nyttjanderätt, legat och avkomsträtt föreligger.

8.5.8 Allmänna arvsfondens representation

God man

Om den avlidne inte har lämnat efter sig någon annan arvinge än Allmänna arvsfonden eller om fonden är testamentstagare, ska en god man förordnas för fonden (17 § lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden). I vissa fall behöver god man inte förordnas (18 § samma lag), nämligen

Behöver inte förordnas

1. om fonden genom testamente har uteslutits från arv och skäl saknas att klandra testamentet,
2. om boet visar brist och god man inte behövs för att ta vård om tillgångarna samt
3. om egendom som har tillfallit fonden som legat utgörs av pengar.

**Kammar-
kollegiet och
Allmänna arvsf.**

Allmänna arvsfonden förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond och det är också kollegiet som bevakar fondens rätt till egendom (14–15 §§, lag enligt ovan). SKV ska underrätta Kammarkollegiet om dödsfall som berör Allmänna arvsfonden m.m. – se 9 § förordningen (1994:952) om allmänna arvsfonden. Observera att underrättelseskyldigheten gäller i samtliga fall dvs. även om dödsboanmälan görs istället för bouppteckning.

Om en god man har förordnats, företräder den gode mannen Allmänna arvsfonden vid bouppteckningsförrättningen. I annat fall ska fonden kallas genom Kammarkollegiet. Bevis om att Kammarkollegiet har kallats till förrättningen ska fogas till bouppteckningen.

Om Allmänna arvsfonden är arvinge kan Kammarkollegiet godkänna ett testamente till förmån för någon annan, jfr. 4 § lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden. Är det fråga om ett universellt förordnande som utesluter fonden från del i kvarlåtenskapen, upphör fonden att vara delägare genom Kammarkollegiets godkännande. Detta gäller även i de fall testamentet vinner laga kraft mot fonden pga. att Kammarkollegiet inte klandrar testamentet inom sex månader från delgivningen. Företes bevis om att Allmänna arvsfonden har blivit kallad till bouppteckningen ska lottläggningen vid registrering ske i enlighet med testamentet på sedvanligt sätt.

8.6 Bouppteckningens innehåll

Alltid

Enligt föreskrifterna i 20 kap. ÄB samt 15 och 19 §§ AGL ska en bouppteckning alltid innehålla uppgifter i följande hänseenden.

- Dagen för förrättningen (20 kap. 3 § ÄB)
- Den avlidnes fullständiga namn, personnummer, hemvist och

96 Bouppteckningsförrättningen *Avsnitt 8*

dödsdag (20 kap. 3 § ÄB)

- Efterlevande make eller efterlevande sambo (20 kap. 2 och 3 §§ ÄB)
- Tidigare avliden make och hans eller hennes efterarvingar (15 § 2 mom. 6 st. AGL)
- Arvingar och efterarvingar till den avlidne, deras släktskap med honom eller henne samt, beträffande bröstarvinge, uppgift om bröstarvingen är bröstarvinge till efterlevande make/maka (20 kap. 3 § ÄB)
- Testamente efter den avlidne samt universella testamentstagare och testamentariska efterarvingar (20 kap. 2, 3 och 5 §§ samt 18 kap. 1 § ÄB)
- För underårig ska födelsedatum alltid anges (20 kap. 3 § ÄB)
- Vilka som har varit närvarande vid bouppteckningsförrättningen samt bevis om kallelse beträffande övriga som ska vara kallade (20 kap. 3 § 2 st. ÄB)
- Äktenskapsförord eller annan handling enligt vilken egendomen är enskild (20 kap. 5 § ÄB)
- Livförsäkring med förmånstagarförordnande (20 kap. 5 § ÄB)
- Den avlidnes tillgångar och skulder med i förekommande fall uppgift om vilken egendom som är enskild (20 kap. 4 § ÄB)
- Den efterlevande makens tillgångar och skulder med i förekommande fall uppgift om vilken egendom som är enskild (20 kap. 4 § ÄB)
- Om den efterlevande maken enligt 12 kap. 2 § ÄktB vid bodelning ska få mindre än hälften av giftorättsgodset (15 § 1 a mom. AGL)
- Om den efterlevande makens enskilda egendom ska dras in i bodelningen enligt 10 kap. 4 § ÄktB (15 § 1 a mom. AGL)
- Om ett särkullbarn frivilligt har avstått från sitt arv till förmån för den efterlevande maken/makan enligt 3 kap. 9 § ÄB
- Bostad och bohag som i ett samboförhållande har anskaffats för gemensamt begagnande med uppgift om vem av samborna egendomen tillhör och vilka skulder som hänför sig till egendomen (20 kap. 4 § ÄB)
- Vem som har varit bouppgivare och hans eller hennes skriftliga försäkran på heder och samvete (20 kap. 6 § ÄB)
- Vilka som varit förrättningsmän och deras skriftliga intyg (20 kap. 6 § ÄB)
- Försäkran enligt 19 § 4 mom. AGL